

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Ciangăii din Moldova.

Sibiu, 21 Martie n.

Deputatul din camera ungară, *Hegedüs Loránd*, fiul fostului ministru de comerț și comunicațiune, *Hegedüs Sándor*, a umblat în timpul din urmă mult prin România, pentru a studia situația în care se află așa numiții *Ciangăi*, emigrați de mult din Ungaria și așezați ca cetățeni ai României prin câteva județe ale Moldovei.

Despre cele vădute și esperiate, deputatul *Hegedüs* a ținut să facă o dare de seamă publică, și în scopul acesta a ținut patru conferențe, în cari a comunicat ascultătorilor tot ce a putut constata la fața locului despre sörtea națională a Ciangăilor.

Conferențiarul a descoperit, — aceea-ce de altcum de mult era cunoscut, — că dintră cei cam două sute mii de Ciangăi aflați în județele *Bacău*, *Putna* și *Iasi*, mai bine de jumătate sunt romanisati cu desăvârșire, și numai prin lege se mai deosebesc de Români, aparținând ei religiei catolice. Și romanisarea Ciangăilor merge înainte cu pași atât de repezi, în cât preste 20—30 de ani nu le va mai rămâne nici urmă, — zicea conferențiarul, — ei toți vor fi contopiți în elementul român.

Natural, că conferențiarul nu s'a oprit numai la constatarea acestui fapt, ci a ținut să espună și motivele cari au făcut posibilă în trecut romanisarea Ciangăilor, cum și mijlocele, prin cari el crede că romanisarea mai de parte a lor va pute fi împedcată, ear' ei pot să fie conservați pe sēma rassei magiare.

Vina, — după părerea deputatului *Hegedüs Loránd*, — o pörta Vaticanul; pentru-că prelații catolici din Ungaria de mult aveau cunoscința despre primejdia în care se aflau Ciangăii din Moldova, și de mult au atras atențiunea Romei asupra procesului de desnaționalizare prin care sunt condamnați să treacă, cerënd cu insistență, ca Vaticanul să dispună trimiterea de preoți catolici de naționalitate magiară pe sēma Ciangăilor, în scopul, ca pe lângă conservarea lor pe sēma bisericeii catolice, să-i conserveze totodată și pe sēma naționalității magiare, — dar' Vaticanul n'a dat ascultare acestei juste cereri, ci chiar și pe puținii preoți magiari cari se aflau prin comunele locuite de Ciangăi i-a înlocuit rënd pe rënd cu preoți italieni, cari mână apa pe mōra Românilor.

Atâta cu privire la trecut. În ce priveșce viitorul, conferențiarul e de părerea, că nu e de ajuns activitatea destul de laudabilă a societății „*Sfântul Ștefan*” din Budapesta, care dă ajutoare pe sēma școlilor Ciangăilor, ci trebuie să intrevină și puterea de stat, guvernul ungar, și să cēră pe cale diplomatică, ca toți preoții Ciangăilor să fie recrutați din Ungaria, și să fie supuși, împreună cu bisericile lor, jurisdicțiunei primatului din Ungaria, — ear' din budgetul statului ungar să caute să ridice pretutindenea printră Ciangăi școle naționale magiare.

Asta e pe scurt părerea și planul pentru viitor al deputatului *Hegedüs*

Loránd, cu privire la situația Ciangăilor din Moldova.

Să facem acum și noi două constatări.

Știm că se află și în Ungaria multe frânturi mici de popōre, ca de es. în Banat Bulgarii și Bunevații, — ca sēnu mai vorbim despre noi, Sași, Sērbi și Slovaci, — cari de-și formeză numai o mână de ömeni, și au fost espuși în continuu pericolului de a fi desnaționalizați, totuși s'au conservat bine până acuma naționalicesce, — pe când Ciangăii din Moldova, cu tōte că nime n'a avut nici în gând să i contopescă cu forța în elementul român, s'au romanisat totuși și se romaniséză.

Ce dovedesce lucrul acesta? Că elementul magiar nu are destulă putere de resistentă, și că e accesibil pentru amalgamare.

A doua constatare. Când e vorba de conservarea celor aparținători la rassa magiară, compatrioții nostri magiari nu se sfiesc a păși în publicitate cu planuri cari se lovesc în dreptul internațional, — fiind-că Ciangăii din Moldova nu sunt supuși statului ungar, ca guvernul Ungariei să le pörte de grije, ci sunt cetățeni ai statului român, care și are guvernul seu, datoriu să le dee preoți și școle, — pe când tot compatrioții nostri magiari, totdeauna când e vorba de noi, se fac foc dacă aud că cei din România urmăresc cu simpatie luptele noastre pentru existența, pentru conservarea națională!

Dacă Magiarii au dreptul să se intereseze de sörtea conaționalilor lor din Moldova, — și noi nu le contestăm dreptul acesta, — de ce să n'aibă același drept și frații nostri din regat, dreptul să se intereseze de sörtea noastră?

Iată o întrebare, asupra căreia dl deputat *Hegedüs Loránd* și toți politicianii magiari ar pute să mediteze förte mult.

Conferențe ministeriale. Sēptēmăna viitoare, Luni sau Marți, prim-ministrul *Szöll* și ministrul de finanțe *Lukács* vor merge la Viena pentru a lua parte la conferențele ministeriale comune, în cari se va stabili bugetul ce va fi prezentat delegațiunilor, cu privire la speșele comune. Delegațiunile, e vorba să fie convocate pe la finea lui Maiu.

Din parlament. Discuția asupra bugetului continuă în dieta ungară. Terminată fiind votarea bugetului ministeriului de agricultură, astăzi discuția se va începe asupra bugetului ministeriului de comerț și comunicațiune, cu care ocaziune își va face esposeul politic noul titular de la acest resort, dl *Horánszky*. Se crede că în două ședințe censurarea și votarea bugetului ministeriului de comerț va fi terminată. Sēptēmăna viitoare dieta ia vacanțe de Paști, până la 4 Aprilie n.

In contra magiarisării numirilor de localități. În *Magdeburg* și în *Drezda*, și probabil că și în alte orașe din Germania, marii industriași au decis să se adreseze guvernului german cu rugarea, să eschidă din circulația postală coletele provădute cu numiri magiare, în locul celor originale germane. Cam cu greu li-se va pute împlini dorința.

Tripla alianță. Ziarele vieneze aduc știrea, că tripla alianță a fost reînviată pe alți șase ani următori, și anume, numai într'atâta, că Italia s'a declarat gata a face și mai de parte pe al treilea în această alianță, fiind-că între Germania și Austro-Ungaria alianța e legată pe timp nedeterminat și în mod irevocabil.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral din tractul Sēliștei.

— De la corespondentul nostru. —

Sēliște, 5 Martie 1902.

Chemarea sinodelor protopresbiterale, așa precum a fost gândită și plănuită de întemeietorul „*Statutului organic*”, de înteleptul *Șaguna*, nu pōte fi alta de cât, ca ele să fie în prima linie: *organe de controlă*; ear' în a doua linie: *organe de înpintenare spre înaintare* pe tōte terenale.

Să fie sinodele protopresbiterale organe de controlă, spre a cerceta pe protopopul, acesta persōnă marcantă în organismul nostru bisericesc, în tōte lucrările sale bisericești și școlare, căci nimenea nu vede și simte mai bine ce face protopopul, de cât însuși publicul pe care îl servește și din care e compus și sinodul; să-i controleze pe preoți, și pe învățători; epitropiile, comitetele și sinodele parohiale din tract și împlinirea datorințelor lor și a chivernisirii averilor bisericești, așa ca *toți*, și singuraticii slugitori ai bisericii și sinodele parohiale, să aibă respect, ba temere chiar, de ochiul treaz și de controla sinodului protopopesc, și să-și dee silința a-și împlini fie-care datorințele, ca cu frunte senină să pōtă sta în fața forului mai înalt din tract — a sinodului protopresbiteral.

Ca reprezentanți ai poporului, din un ținut întreg, am pute zice, membri sinodului protopresbiteral au sfântă datorință a chibzui, a plămădi și apoi alegënd tōte căile și mijlocele de înaintare pe tōte terenale, a înpintena pe popor spre apucarea pe aceste căi și îmbrățișarea acestor mijloce.

Am accentuat cele de sus drept întroducere la raportul ce urmăză despre sinodul protopresbiteral din tractul Sēliștei, spre a marca spiritul și năzuințele dominante în acest sinod și a constata cu plăcere deja de la început demnitatea, serioșitatea și perfectă conglăsuire cu duhul „*Statutului organic*”, a decurgerei lui.

Iată raportul amănunțit:

Deschiderea sinodului.

Sinodului protopresbiteral al Sēliștei întrunit Luni în 4 l. c. i-a premers „*Chemarea Duhului Sfânt*” în „*biserica mare*” din loc.

După acesta membrii sinodului (19 din 24) se întrunesc în „*sala festivă*” a școlei.

La orele 10¹/₂ dl protopresbiter *Dr. Ioan Stroia* întră generale aplause deschide sinodul prin o ocașională și din tōte punctele de vedere prețioasă și interesantă vorbire.

Avënd fericirea a avē în întregitatea ei acesta vorbire de deschidere, o las să urmeze întocmai:

Praeonorat Sinod, Preast. Domni!

Dintră tōte bisericile patriei noastre pōte nici una nu se pōte bucura de o organizație și constituție atât de rațională și în conglăsuire cu învățăturile Mântuitorului, ca biserica noastră. Organizația și constituția ei îi dă posibilitatea de a se conduce și a se interesa însași de cele mai vitale trebuințe ale membrilor sei mai întâiu în cercurile cele mai mici, în parohii, apoi în cercuri mai mari, în protopresbiterate, precum și în totalitatea

ei, în eparchie. Organizația și constituția această devine din zi în zi tot mai însemnată și mai ocrotitoare pentru scopurile urmărite de biserica noastră ortodoxă română, din care cauză îndoită putere să desvöltăm a ni-o susținē și aplica în curățenia și sublimitatea nemuritoriului ei urzitor. La acesta să ne îndemne cu deosebire observările ce le putem face tocmai în timpul present, vënd cum în patrie se frământă celelalte biserici a-și elupta și ele o astfel de organizație și constituție, și mai cu sēmă vënd tendența unor elemente străine în cugete și simțiri de poporul român, năsuindu se a viri o soriōră a sa în o organizație și constituție absolut străină de spiritul care din strămoșii a domnit în sinul poporului nostru.

Trebuințele bisericeii de cari am amintit nu sunt altele de cât cele depuse de mântuitorul lumii în cartea cârților, în sfânta Scriptură, și ele se pot scurt cuprinde în cuvintele espressive, „*lumina minții și inimii*”. Scopul în special al bisericeii noastre deci este un scop ideal și practic. Ideal, pentru-că prin el ne ridicăm în sterele cele mai înalte ale demnității omenești, practic, pentru-că numai prin el putem învinge greutățile vieții pământesci și ne putem întocmi o viață tnicită în lumea asta trecătoare. Propagarea culturii, răspândirea științii mână în mână cu religioșitatea și moralitatea, iată dar' devisa noastră ca aderenți adevărați ai lui Iisus Christus și ca membri ai bisericeii ortodoxe române.

Misiunea această sfântă ne întrunesc astăzi aici spre a ne da sēmă, dacă și întră cât am satisfăcut acestei a noastre datorințe, și a ne sfătui asupra mijlocelor cari se ne ușureze tot mai mult realizarea scopului înscris pe praporele bisericeii noastre și să ne păzescă de devieri, de stagnări și mai pe sus de tōte de împărecheri, stavila ori-și-cărei propășiri omenești.

Intruși azi aici nu din a noastră inițiativă ci din datorința impusă nouē ca reprezentanți ai bisericeii din acest ținut, vom avē să privim asupra trecutului de un an al bisericeii noastre, și dându-ne sēma de cele înțemplate să ne croim un plan pentru cele ce vom avē să le facem în anul acesta. De basă la acesta ne vor servi rapörtele ce mandatarii Dvōstre, comitetul și protopresbiterul ve vor face în chestie.

În cât mă privesce pe mine, mă află pentru prima-dată înaintea acestui on. sinod ca mandatar raportor, deōre-ce abia de un an am onorul a fi primit conducerea tractului ce reprezentați. Timpul acesta a fost însă mult prea scurt pentru a realiza chiar și numai în parte bunele intențiuni, cu cari am pășit în mijlocul Dvōstre. Din raportul ce vi l' presint veți vedē însă, că și în acest scurt timp după puterile mele mărginite am căutat să satisfac așteptărilor puse în mine. Pe acesta cale voiu merge înainte pentru a mă arăta tot mai demn de încrederea ce mi-ați dat și mai pe sus pentru a-mi împlini datorința impusă mie de Mântuitorul lumii ca serv al seu. Succesul activității mele însă pe lângă ajutorul de sus depinde de la spriginul Dvōstre atât aici în întrunirile noastre, dar' mai cu sēmă în comunele, pe cari le reprezentați. Dacă acest sprigin nu 'mi va lipsi, pe rënd tōte așteptările noastre cu ușurință se vor realisa, ear' scopul bisericeii, cultura minții și inimii va triumfa spre fericirea neamului și bisericeii noastre. Implorând ajutorul ceresc preste lucrările noastre și salutându-vē cu frățescă iubire, declar ședința sinodului protopresbiteral al tractului Sēliște de deschisă.

(Va urma.)

Povești

pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se p^ote procura cu preț^{ul} de 1 cor^onă
de la
Librăria Tipografiei archidieceșane.

La **Librăria Tipografiei Archidieceșane** se af^lă de v^{en}zare :

Novele de Enric Sienkiewicz, trad.
de I. C. Panțu C. — 80

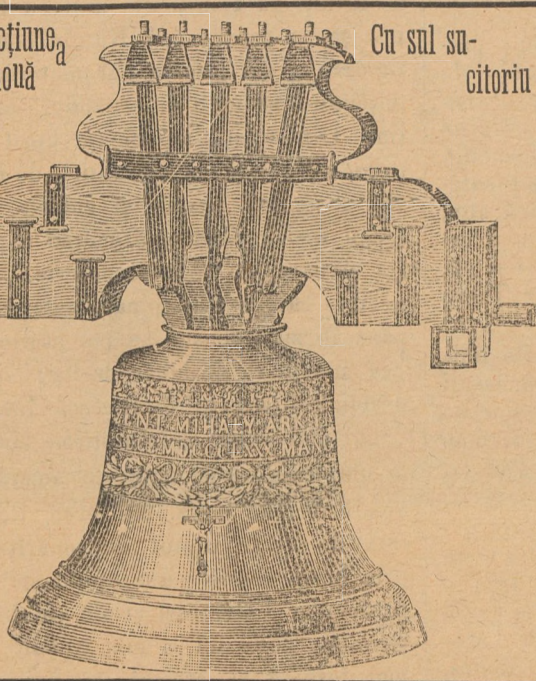
Din romanul unei vieți, de Stefan
Braborescu „ 1 —

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10
bani mai mult.

Michail Manchen

[2] 2-4

Construcțiunea cea mai nouă

Cu sul su-
citoriu

Sighișoara
(Schăssburg-Segesvár)
Piața de sus Nr. 168.

Firma ac^{es}ta esistă de la
anul 1822 și se bucură de
un renume bun; se reco-
mădă deci tuturor comu-
nelor bisericești pentru a
liferă și repara clopote
de totă mărimea cu cor^ona
de stejar ori de fer legat;
face și scaune de clopote
din fer bătut pentru unul sau
mai multe clopote cu pre-
țurile cele mai convenabile.
Comandele se efectueșc și
în depărtare. Clopote mai
mici sunt totdeauna gata.
Solvirea prețului se pri-
mesce și în rate.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidieceșană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuv^{en}țarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, arhiepiscop
și metropolit și se af^lă de v^{en}zare la **Tipografia și Li-
brăria archidieceșană în Sibiu** cu prețurile: broșat
7 cor., legat în pânză neagră **9.50 cor.**, ediție de lux broșat
8 cor., legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidieceșană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: R^{en}du^ela Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei;
cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pri-
pelele, Catavasiile, Irm^oșele, Sfetilnele și altele.

Preț^{ul} unui exemplariu legat simplu **1.60 cor.**, legat în piele
cu copcii galbine **3.20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidieceșane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1901.

Budapesta — Predeal										Budapesta — Arad — Teiuș											
Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.			Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.			Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.		
10.—	10.—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1.50	7.20	6.20	1.50	10.00	10.00	2.10	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.30	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.20	7.50	8.10	6.50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.40
11.21	8.46	9.02	11.12		Szolnok		3.22	11.44	3.25	5.32	10.56	8.46	1.—	4.15		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
1.33	10.38	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	10.06	1.12	3.56	3.55	11.51	6.05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.55	8.18	11.20	4.21
3.42	11.56	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38	4.30	12.41	6.35		pl.	Glogovaț	sos.	8.57		10.50	4.06
3.58	12.16	2.06	2.18	pl.	Mező Telegd	sos.	10.44	8.38	11.17	2.31	4.42	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.33	—
4.38	12.48	3.03	2.50		Rév		1.07	8.11	10.42	2.01	5.03	—	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.20	1.26	3.45	3.26		Bratca		9.32	7.47	10.08	1.34	5.14	—	7.16			Maria-Radna		8.12		10.00	—
5.43		4.06			Ciucia		9.11		9.50		5.35	12.49	7.29			Conop		7.57		9.45	3.27
6.31	2.16	4.52	4.16		Huedin		8.37	7.09	9.19	12.52	5.37	—	7.55			Béza		7.22		9.15	—
7.16	2.49	5.32	4.52		Nadășul-ung.		7.55	6.40	8.37	12.20	6.13	—	8.11			Soborșin		7.05		3.57	—
8.18		6.39	5.42		Cluș	pl.	6.54	5.41	7.37		6.58	1.46	8.51			Zam		6.75		8.15	2.31
8.33	3.50	6.59	5.55	sos.	Apahida	sos.	6.13	5.23	7.—	11.01	7.27	2.05	6.19			Gurasada		5.50		7.41	2.05
8.50	4.20	8.30	6.11	pl.	Ghiriș		5.24		6.45	10.46	7.52	—	9.43			Ilia		5.23		7.16	—
9.07	4.41	8.59	6.27		Cucerdea		5.02		6.27		8.08	3.27	—			Braniceia		5.13		7.06	1.39
10.14	5.56	10.29	7.26		Ujóra		3.40		5.12	9.23	8.26	—	9.52			Deva		4.49		6.43	—
10.44	6.24	11.16	7.50		Vințul-de-sus	pl.	3.11		4.43	8.54	8.52	2.54	10.42			Simeria (Piski)		4.27		6.20	1.12
10.56	6.33	11.31	7.52	sos.	Aiud	sos.	3.04		4.33	8.49	9.06	3.06	10.46			Orăștia		4.12		6.05	1.00
11.03	6.40	11.40	7.56		Teiuș	pl.	2.58		4.27		9.52	3.32	11.35			Șibot		3.33		5.19	12.12
11.12	6.48	11.50			Crăciunel		2.51		4.20		10.16	—	11.56			Vințul de jos		3.13		4.55	11.57
11.34	7.11	12.20	8.16	sos.	Blaș (ungh. T ^{er} navai)	pl.	2.29		3.59	8.23	10.38	4.00	12.16			Alba-Iulia		2.53		4.34	11.40
11.52	7.32	12.46	8.32	pl.	Micăsasă	sos.	2.07		3.38	8.06	10.54	4.23	12.34			Sibiu	pl.	2.33		4.17	11.13
12.24		1.43	8.37	sos.	Copșa-mică	sos.	1.42		3.02	8.00	11.30	—	1.05					2.—		3.43	—
12.53		2.17		pl.	Mediaș		1.09		2.36												
1.02		2.26	9.04		Elisabetopol		12.56		2.26	7.35											
1.14		2.36			Sighișoara	pl.	12.49		2.16												
1.45		3.14	9.31	sos.	Hașfalău	sos.	12.11		1.44	7.08											
2.01		3.33	9.43	pl.	Homorod		11.50		1.25	6.56											
2.15		3.48	9.47		Agostonfalva		11.14		1.06	6.50											
2.33		4.08	10.01	sos.	Feldioara	pl.	10.55		12.49	6.37											
3.04		4.45	10.25	pl.	Brașov	sos.	10.24		12.18	6.16											
3.40		5.27	10.53		Timiș		9.45		11.40	5.49											
3.47		5.43	11.—	sos.	Predeal	pl.	9.35		11.33	5.42											
4.03		6.03	11.14	pl.	București	sos.	9.12		11.16	5.23											
5.35		7.52	12.26				7.44		10.03	4.23											
6.13		8.32	12.58				7.03		9.22	3.50											
6.43		9.09	1.16				6.33		8.57	3.35											
7.16		9.40	1.35				5.08		8.27	3.15											
8.—		10.25	2.09	sos.			5.08		7.48	2.45											
3.55		11.—	2.19	pl.			9.21		5.00	2.18											
4.40		12.26	3.01	sos.			8.47		5.00	1.42											
5.10		1.11	3.31				8.20		3.32	1.12											
11.55		8.05	9.10	sos.			3.05		7.50	9.15											

Copșa-mică — Sibiu — Avrig — Făgăraș										Arad — Timișoara											
tren de pers.	tren mixt.	tren de pers.	tren mixt.	tren de pers.	tren mixt.	tren de pers.	tren mixt.	tren de pers.	tren mixt.	tren de pers.	tren mixt.	tren de pers.	tren mixt.	tren de pers.	tren mixt.	tren de pers.	tren mixt.	tren de pers.	tren mixt.		
2.21	4.43	11.19	7.10	pl.	Copșa mică	sos.	6.25	9.32	3.25	12.35	—	6.20	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.55	—
3.50	6.36	12.47	8.50		Ocna	pl.	5.07	8.08	1.50	11.01	—	7.08	12.42	6.14		Vingă		9.47	3.01	10.11	—
4.12	7.04	1.09	9.15	sos.	Sibiu	sos.	4.40	7.41	1.21	10.30	—	7.31	1.05	6.52		Mercizfalva		9.09	2.33	9.43	—
tr. mixt.	tr. mixt.	tr. mixt.	tr. mixt.				—	7.33	—	8.57	—	8.01	1.35	7.39	sos.	Timișoara	pl.	8.25	2.00	9.10	—
4.33	2.—	—	—	pl.	Tâlmăciu mare		—	6.45	—	8.04											
5.23	2.54	—	—		Avrig		—	6.01	—	7.15											
6.15	3.59	—	—	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32	—	4.25											
8.34	6.35	—	—				—	—	—	—											